

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИЧНИЙ КУРС ГАРМОНІЗАЦІЇ ПІСЕНЬ ШКІЛЬНОГО
РЕПЕРТУАРУ
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.13 Музичне мистецтво)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: музичне мистецтво

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

протокол № 5 від 16.12.2019р.

Завідувач кафедри *Ж.Є. Сироткіна*

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти факультету

(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І.Сич

Розробники програми:

Затинченко Олександр Миколайович – доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтва ІДГУ;

Бойчев Іван Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтва ІДГУ;

Банкул Лариса Дмитрівна – доцент кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Сироткіна Жанна Єрофіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	-	-
Загальна кількість годин: 120	Практичні заняття:	
	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 5	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	12	4
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	108	116

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: «Практичний курс гармонізації пісень шкільного репертуару» – є організація та зміст музично-інструментальної діяльності майбутнього спеціаліста школи. Формування професійних вмінь і навичок та музично-педагогічної майстерності вчителя.

Метою вивчення дисципліни є: 1) розширення кола професійних знань, практичних вмінь та навичок, необхідних для опанування професії вчителя музики; 2) оволодіння основами теорії та гармонії; 3) читання творів з аркуша, підбирання на слух мелодій та акомпанементів, акомпанування солісту, ансамблю, хору.

Передумови для вивчення дисципліни: наявність компетентностей з наступних дисциплін «Практикум з шкільного репертуару», «Вокал», «Концертмейстерський клас».

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія музики та сольфеджіо», «Аналіз музичних творів з основами поліфонії та гармонії», «Додатковий музичний інструмент», «Основний музичний інструмент», «Оркестровий клас»,

3. ОЧІКУВАННІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибірових навчальних дисциплін

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- музичну термінологію, розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру музикознавчих наук;
- сучасні теоретичні основи музичної педагогіки, педагогіки мистецтва, теорії художньої культури;
- дотримується системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей у навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя мистецтва, музичного мистецтва;
- інтегрує і розрізняє знання про зміст методичного інструментарію музично-педагогічної діяльності вчителя мистецтва, вчителя музичного мистецтва, пояснює суть засобів і методів активізації мистецько-творчого розвитку учнів, виховання художньо обдарованої особистості;
- здатний реалізовувати державний стандарт і навчальні програми із двох навчальних предметів (або з одного навчального предмету, а також курсу за вибором, виду позакласної

роботи в загальноосвітніх навчальних закладах та виду позашкільної роботи з учнівською молоддю).

2. Уміння:

- інтегрує складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію);
- виявляє здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі мистецької й музично-педагогічної діяльності;
- демонструє уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій;
- має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій);
- здатний застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації, професійного самовизначення учнів

3. Комунікація

- демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей;
- здатний з дотриманням етичних норм здійснювати взаємодію та комунікацію з колегами, соціальними партнерами, учнями, вихованцями та їхніми батьками;
- налагоджує духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працює в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах освітнього закладу, інших мистецьких об'єднаннях.

4. Автономність та відповідальність

- здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію;
- здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище;
- відповідальний за створення позитивного психологічного клімату, забезпечення процесу виховання і навчання всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Тональність. Квінтове коло	2	-	-	-	-	2	18	-	-	-	-	-	-	-
2.	Тема 2. Гармонізація та транспонування шкільної пісні	2	-	-	-	-	2	18	-	-	-	-	-	1	28
3.	Тема 3. Транспонування хорових акомпанементів на інтервал малої й великої терції вгору та вниз	2	-	-	-	-	2	18	-	-	-	-	-	1	28
4.	Тема 4. Фактурне викладення акомпанементу: «гармонічна підтримка», «чергування басу та акорда»,	2	-	-	-	-	2	18	-	-	-	-	-	-	-

	«акордова пульсація», «гармонічні фігурації», «змішані типи»														
5.	Тема 5. Ескізне опрацювання різножанрових вокальних та інструментальних творів	2	-	-	-	-	2	16	-	-	-	-	-	1	28
6.	Тема 6. Читання з аркуша та транспонування дитячих пісень та танців шкільного репертуару	2	-	-	-	-	2	16	-	-	-	-	-	1	28
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		12	-	-	-	-	12	108	-	-	-	-	-	4	116

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Тональність. Квінтове коло

Тональність. Гармонізувати, вивчити і виконувати чотири пісні з шкільної програми для 5-7 класів. Тональність. Функції головних тризвуків T6.S6.D7 мажорний та мінорний лад.

Тема 2. Гармонізація та транспонування шкільної пісні

Гармонізувати, вивчати і виконувати транспонування у три тональності шкільну пісню. Тональність. Запис нот на нотному стані (мелодія), зробіть акомпанемент. Вивчити та виконувати.

Тема 3. Транспонування хорових акомпанементів на інтервал малої й великої терції вгору та вниз

Транспонування хорових акомпанементів на інтервал малої й великої терції вгору та вниз. Транспонування або транспозиція називається перенесенням музичного твору з однієї тональності в іншу без будь-яких змін. Частіше за все це пов'язано з акомпанементом іншому музичному інструменту або співу.

Спочатку потрібно транспонувати по слуху, підбираючи знайому мелодію в різних тональностях (позиціях), а потім поступово слід звикати до свідомого розбору інтервальної ступеневої будови мелодії, що допоможе теоретично обґрунтувати роботу з транспонування.

Тема 4. Фактурне викладення акомпанементу: «гармонічна підтримка», «чергування басу та акорда», «акордова пульсація», «гармонічні фігурації», «змішані типи»

Вивчити і стилістично адекватно виконати фактурному викладанні «гармонічна підтримка», «чергування басу та акорда», «акордова пульсація», «гармонічні фігурації», «змішані типи». Вміння виконувати завдання на музичному інструменті.

Тема 5. Ескізне опрацювання різножанрових вокальних та інструментальних творів

Ескізи опрацювання 8-10 різножанрових вокальних та інструментальних творів. Вміння виконувати завдання на музичному інструменті.

Тема 6. Читання з аркуша та транспонування дитячих пісень та танців шкільного репертуару

Прочитати з аркуша та транспонувати 20 дитячих пісень та танців шкільного репертуару. Займатися читанням нот корисно тільки тоді, коли студент засвоїв правильне положення рук, аплікатуру гам і арпеджіо, ведення міха.

Дуже корисно перед початком програвання п'єси подивитися її очима, звертаючи увагу на ритм, голосоведіння, на виклад партії лівої руки і т.п. При читанні нот потрібно прагнути знаходити правильну аплікатуру.

Шкільний репертуар (аналіз гармонізації та читання з аркуша і транспонування):

А. Аренський «Зозуля»;
Р. Бойко «Ми з мамою»;
Й. Брамс «Колискова», «Петрушка»;
М. Ваньян «Коли все навпаки»;
К. Вебер «Вечірня пісня»;
М. Вериківський «Хор чумаків з першої дії опери «Наймичка»»;
В. Верменич «Заспівай мені, мамо»;
В. Верховинець «У дзбаночку молочко»;
Г. Гембера «Вчителька»;
Г. Гладкий «Заповіт» (обр. К. Стеценка);
Г. Гладков «Если был бы я девчонкой», «Песенка львенка и черепахи», «Песня друзей», «Тихий марш»;
М. Глінка «Не щебечи, соловейко»;
А. Гретрі «Суперечка»;
К. Даньквич «Вступ і хор «Чорний крук у полі кричє»»;
М. Дремлюга «Пісня про школу»;
І. Друнаєвський «Сон приходить на порог»;
О. Зацепін «ты слышишь море?»;
Д. Кабалеєвський «Чемпіони нашого двору», «Шкільні роки», «Щастя»;
Є. Колмановський «Чорное и белое»;
Л. Кніппер «Чому ведміль взимку спить»;
Є. Козак. «Думи мої»;
А. Кос-Анатольський «Карпатське озерце».

Народні пісні (читання з аркушу і транспонування):

- Українські:

«Вербовая дощечка» (обр. І. Щербакова);
«Веселі гугуси» (обр. М. Красєва);
«Взяв би я бандуру» (обр. В. Косенко);
«Вийди, вийди, сонечко» (обр. Ж. Колодуб);
«Галя по садочку ходила» (обр. Л. Ревуцького);
«Гандзя» (обр. Ю. Соколовського);
«Грицю, Грицю, до роботи» (обр. Ж. Колодуб);
«Дибидибиди» (обр. Л. Ревуцького);
«Дощик» (обр. Ю. Соколовського);
«Заспіваємо пісню веселеньку» (обр. Ю. Соколовського);
«Іванчику-білоданчику» (обр. Є. Льонка);
«Іди, іди, дощику» (обр. В. Гончаренка);
«Ішумить, і гуде» (обр. Ю. Соколовського);
«Капав, капав криниченьку» (обр. Ю. Соколовського);
«Корольок» (обр. В. Ступницького);
«Котику сіренький» (обр. М. Вериківського);
«Край долини мак» (обр. Я. Степового);
«Лугом іду, коня веду» (обр. Ю. Соколовського);
«Місяць на небі» (обр. Ю. Соколовського);
«Несе Галя воду» (обр. Ю. Соколовського);
«Ой, єсть в лісі калина» (обр. Л. Ревуцького);
«Ой за гаєм, гаєм» (обр. Ю. Щукановського).

- Білоруські:

«Бульба», «Дудочка-дуда» (обр. С. Полонського);
«Перепілонька», «Сів комарик на дубочку» (обр. С. Полонського);
О. Гречанінов «Стучит-брєнчит»;
І. Дунавський «Веселий ветер», «песенка о капитане»;
Ц. Кюї «Вербочки»;

М. Лисенко «А вже весна», «Хор з опери «Зима і весна»»;

І. Лученок «Пісня про доброту»;

Л. Молчанов «Журавлина пісня»;

Р. Паулс «Кашалотик»;

О. Пахмутова «Беловежская пуша»;

Українські народні пісні (вичення з ілюстратором, ескізне опрацювання та концертмейстерська практика):

«Віють вітри» (обр. М. Лисенка);

«Вкінці греблі шумлять верби» (обр. П. Бойченка);

«Зеленський барвіночку» (обр. П. Бойченка);

«Їхав козак на війноньку» (обр. Л. Ревуцького);

«Лугом іду, коня веду» (обр. М. Лисенка);

«Місяць на небі» (обр. Ф. Надененка);

«Ой джигуне, джигуне» (обр. М. Лисенка);

«Ой дівчино-небого» (обр. О. Сандлера);

«Ой зійди, зійди, ясне місяцю» (обр. М. Лисенко);

«Ой літає соколенько» (обр. Г. Верьовки).

Пісні та романси (вивчення з ілюстратором, ескізне опрацювання та концертмейстерська практика):

Л. Александрова «Дивлюсь я на небо» (обр. В. Заремби);

«Повій, вітер на Україну» (обр. В. Заремби);

О. Аляб'єв «Зимняя дорога»;

О. Білаш «Білі лебеді», «Два кольори», «Лелеченьки», «Летять лелеки в зорецвіт», «Он на морі хвиля грала», «Ой, чого ти, Черемоше», «Сину, качки летять», «Ясени»;

Д. Бонковський «Гандзя» (обр. А. Коціпинського);

«Нащо мені чорні брови» (обр. Л. Кауфмана);

Д. Бротнянський «Гімн місяцю».

Народні пісні (читання з аркушу і транпонування):

- Українські:

«Вербовая дощечка» (обр. І. Щербакова);

«Веселі гуси» (обр. М. Красєва);

«Взяв би я бандуру» (обр. В. Косенка);

«Вийди, вийди, сонечко» (обр. Ж. Колодуб);

«Галя по садочку ходила» (обр. Л. Ревуцького);

«Гандзя» (обр. Ю. Соколовського);

«Грицю, Грицю, до роботи» (обр. Ж. Колодуб);

«Диби-диби» (обр. Л. Ревуцького);

«Дощик» (обр. Ю. Соколовського);

«Заспіваємо пісню веселеньку» (обр. Ю. Соколовського);

«Іванчику-білоданчику» (обр. Є. Льонка);

«Іди, іди, дощику» (обр. В. Гончаренка);

«І шумить, і гуде» (обр. Ю. Соколовського).

- Білоруські:

«Бульба», «Дудочка-дуда» (обр. С. Полонського);

«Перепілонька», «Сів комарик на дубочку» (обр. С. Полонського);

В. Герасимчук «Знов весна і знов надії»;

М. Глінка «К ней», «Не искушай меня без нужды», «Сомнение», «Я помню чудное мгновенье»;

С. Гулак-Артемівський «Місяцю ясний»(романс Оксани з опери «Запорожець за Дунаєм»),

«Ой казала мені мати», «Стоїть явір над водою»;

А. Джойс «Осінній сон».

Твори для двох баянів / акордеонів / фортепіано:

І. С. Бах «Гавот з сюїти №5», «Органна прелюдія і фуга ля мінор»;

Ж. Бізе «Увертюда до опери «Кармен»»;

М. Блантер «Спортивний марш»;
 Л. Гаврилов «Варіації на тему російської народної пісні «Вот мчится тройка почтовая»»;
 О. Глазунов «Угорський танець №4»;
 Е. Гріг «Похід гномів», «Танець Анітри з сюїти «Пер Гюнт»»;
 С. Гулак-Артемовський «Каозачок з опери «Запорожець за Дунаєм»».

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
I.	Виконання індивідуальних завдань:		
а).	Гармонізувати, вивчити і виконати чотири пісні з шкільної програми /напам'ять/.	26 (28)	Виконання твору
б).	Підбирання на слух 5-7 мелодій та акомпанементів народних і шкільних пісень.	26 (28)	Виконання творів
в).	Транспонування пісень на інтервал збільшеної прями вгору та вниз.	26 (28)	Виконання твору
г).	Читання незнайомих творів з аркуша (15 пісень та п'єси)	26 (28)	Виконання твору
II.	Підготовка до проміжному контролю	4 (4)	Контрольне прослуховування
	Разом	108 (116)	

Тематика індивідуальних занять:

Твори для виконання індивідуальних завдань обираються з програми навчальної дисципліни.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю індивідуальні заняття, індивідуальні завдання*

6.2. *Форми проміжного контролю модульна контрольна робота*

6.3. *Форми підсумкового контролю залік*

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- Індивідуальна бесіда, опитування
- Контрольне заняття-гармонізація шкільний пісні.
- Підбір по слуху акомпаніента шкільний пісні

Модульна контрольна робота проводиться у формі контрольного прослуховування, на якому студент демонструє сформованість навичок гри на інструменті, читання партитур, гармонізації пісень шкільного репертуару.

Приклад модульної контрольної роботи:

1. *Гармонізація шкільної пісні Р. Бойко «Ми з мамою».*

2. *Підбір по слуху акомпанементу шкільної пісні «І шумить, і гуде» (обр. Ю. Соколовського).*

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та критерії підсумкового оцінювання знань студентів*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

1.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Гармонізувати, вивчити і виконати чотири пісні з шкільної програми /напам'ять/.	5
Підбирання на слух 5-7 мелодій та акомпанементів народних і шкільних пісень.	5

Транспонування пісень на інтервал збільшеної прими вгору та вниз.	5
Читання незнайомих творів з аркуша (15 пісень та п'єси)	5

Критеріями оцінювання гармонізації пісень шкільного репертуару є: вміння безпомилково підбирати правильні функції (акорди) відповідно до тональності. Підбирання на слух оцінюється за вірним добором функцій ладу, правильний вибір фактури акомпанементу. При транспонуванні враховуються правильність транспонованої мелодії, вірне відтворення інтервалів, акордів. Показником високо рівня сформованості незнайомих творів з аркуша є безпомилкове виконання пісень різної складності.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Гармонізація шкільної пісні	15 балів
Підбір по слуху акомпанементу шкільної пісні	15 балів
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Музичні інструменти фортепіано, технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Дубінін І. Гармонія. - К.: Муз. Україна, 1986.
2. Дубовский И., Евсеев С, Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1987.
3. Мюллер Т. Гармония. - М., Музыка, 1976.
4. Мясоедов А. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1980.
5. Степанов А. Гармония. - М., Музыка, 1971. 6. Тюлин Ю., Привано Н. Учебник гармонии. - М., Музыка, 1986.
6. Сокол А. В. Теория музыкальной артикуляции / А. В. Сокол. – Одесса, 2001. – 134 с.
7. Чігріна В. Радість творення: активний розвиток музичних здібностей учнів за допомогою творчих засобів // В. Чігріна // Шкільний світ. – 2009. – № 2. – С. 9
8. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: Навчальний посібник / С. В. Шип. – К. : Заповіт, 1998. – 368 с.
9. Юрчак В. В. Актуальні питання музично-теоретичної підготовки майбутнього вчителя музики / В.В. Юрчак. – Кіровоград : КДПУ ім. В.Вінніченка, 2006. – 44 с

10.2. Допоміжні джерела

1. Алексеев Б. Задачи по гармонии. - М., Музыка, 1976.
2. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу / На матеріалі українських композиторів-класиків XIX - поч. XX ст. / К. Держ. вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УСРС, 1959.
3. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу / Російська класична музика / - К.: Муз. Україна, 1972.
4. Максимов С. Упражнения по гармонии на фортепиано. Ч.1-2. - М., Музыка, 1974-1977.
5. Можжевелов Б. Мелодии для гармонизации. - Л., 1982

10.3. Інтернет-ресурси

<http://libr.dp.ua/>
<http://www.vsluh.ru/news/culture/310207>
<http://www.muz-lit.info/>
<http://www.tabik.ru/?p=3885>